Vladas Žulkus

Klaipėdos piliavietės kasinėjimai

1996 ir 1997 m. VLPIC toliau kasinėjo piliavietės teritoriją. 1996 m. buvo ištirtas 240 m^2 plotas: 220 m^2 piliavietės teritorijoje ir dar 20 m^2 – Princo Frydricho bastiono poternoje. Teritorijoje iškasinėtas plotas buvo gerokai didesnis – 315 m^2, tačiau ištirtas tik 220 m^2 plotas, nes kasama buvo ne vien tyrimų, bet ir teritorijos tvarkymo tikslais, todėl 1996 m. ir anksčiau tyrinėti plotai daug kur persidengė. Prieš pradedant kasinėjimus apie 2 mėnesius truko parengiamieji darbai – mat teko nugriauti ten stovėjusius „laikinus" įmonės statinius ir pašalinti didelius plotus betono bei asfalto dangos.

Tyrinėta plote Nr. 5, kuris buvo Š korpuso „viduje", ir plote Nr. 6, kuris buvo tarp Š korpuso sienos ir atraminės bastiono sienos. Plotų Nr. 5 ir Nr. 6 V sienos baigėsi per 1,5 m nuo įmonės statinio – surenkamojo sandėlio. Abu plotai, nubraižius sienelių pjūvius, buvo sujungti.

Poternose po Princo Frydricho bastionu inžinerinių kasinėjimų metu (poternos P dalyje) buvo atidengti senų laiptų pamatai, o nedideliame plotelyje, atskiroje patalpoje (kazemate) – seno plytelių grindinio fragmentai.

Po kasinėjimų mūro atodangos plotuose Nr. 5 ir 6 buvo konservuotos – žiemai uždengtos laikinais statiniais su tolio danga.

1997 m. piliavietėje ir jos prieigose buvo ištirtas 270 m^2 plotas. Tyrinėta buvo pilies Š griovių vietoje, greta Pilies g. (120 m^2) ir pačioje piliavietėje – šalia buvusio V korpuso, metaliniame sandėlyje (plotas Nr. 7 pagal bendrą numeraciją) ir nedideliame plotelyje tarp Didžiojo bokšto ir senojo įėjimo į poternas. Šalia Pilies g. pradėta tirti dideliame plote, tačiau, atsirėmus į betonines dangas ir didžiulius perkasimus, kasinėjamas plotas labai sumažėjo. Kultūrinių sluoksnių nerasta ir ten – tik perkasimai, supiltiniai sluoksniai ir XX a. betono dangos.

Prie Didžiojo bokšto, 3,3 m gylyje, buvo rastas pirminis paviršius su lentgaliais ir viena kita XV–XVI a. puodų šuke.

Plotuose Nr. 5–7 aptikta senosios pilies liekanų. Plotuose Nr. 5–6 beveik niekur nerasta nesuardytų sluoksnių, tik supiltiniai sluoksniai, kuriuos negausūs radiniai datuoja XIV–XV a. Plote Nr. 5 rasti mūrų fragmentai (kolonos ar atramos pamatas, krosnių pamatai su pakuromis) ir grindiniai nėra ankstyvesni kaip XVI a. Jie greičiausiai skirtini įvairių laikotarpių XVII–XVIII a. statyboms.

Plote Nr. 6 atidengtas gerai išlikęs išorinio kiemo grindinys ir gerokai apardyta atraminė siena, kurie datuojami XVII a. pradžia. Ir vienas, ir kita nutrūksta ten, kur baigiasi ir Š korpuso sienų pamatai – visi jie suardyti didžiulių XX a. perkasimų.

Plote Nr. 7, 3,3–3,4 m gylyje, buvo rastas pirminis paviršius, kurį žymėjo apdurpėjęs humusas. Žmogaus veiklos pėdsakų ten neaptikta. Seniausių statybos pėdsakų buvo 2,5–2,7 m gylyje. Ten rasta medinių grindinių iš pusrąsčių, stulpų ir nedidelio sudegusio medinio pastatėlio liekanų (jis atidengtas nevisiškai). Šiame pastate, be perdegusio molio, buvo daug pjaustytų kaulų ir ragų. Pastatas datuojamas XIV a. antrąja puse–XV a. pradžia. XV a. datuojamas aukščiau atkastas akmenų grindinys – buvusios gatvės liekanos. Atrodo, ir medinis, ir akmeninis grindiniai vedė link tilto, kurio liekanos buvo rastos Princo Frydricho poternose. Virš akmens grindinio ir kitose ploto vietose buvo rasta padrikų plytų pamatų, ant kurių stovėję XVI–XVII a. statiniai.

Radiniai datuojami XIV–XVII a.: keramika (taip pat ir Reino), koklių nuolaužos, vinys, kniedės, moliniai tinklų pasvarai, arbaletiniai strėlių antgaliai, įmovinis ietigalis, natūralūs ir apipjaustyti gyvulių kaulai bei briedžių ragai.

Vladas Žulkus

Excavation of Klaipėda castle site

In 1996–1997 WLPCH proceeded with the excavation of Klaipėda castle site. The findings included wood-block roads, structural remains of a wooden building (the

14th century), fragments of stone paving from the 15th century, the foundations attested to the 16th century, a cobbled area of the front courtyard as well as a disturbed breast-wall of the bastion. Despite the fact that pottery items outnumbered other findings, there were collected numerous tiles, nails, rivets, clay net-sinkers, crossbow arrowheads, a spearhead, animal bones and horns.

Vytautas Urbanavičius

Žemutinės pilies Valdovų rūmų teritorijos tyrinėjimai Vilniuje

PTCLP tęsė Valdovų rūmų ir jų aplinkos tyrinėjimus (pav. 34). Dalis jų planiniai, dalis padiktuoti gyvenimo. Planiniai darbai – tai pačių Valdovų rūmų ir jų prieigų tyrinėjimai, kiti susiję su statybomis, Gedimino kalno papėdės tvirtinimu, teritorijos tvarkymu ir t. t. Bendras tirtas plotas – 1030 m^2.

Rūmai tirti dviejose vietose: PV kampe ir ŠV dalyje, daugiausia išorės pusėje. Čia dirbo archeologai Evaldas Vailionis, Daiva Steponavičienė ir Egidijus Ožalas.

Dvi perkasos iškastos Katedros aikštėje: viena – Gedimino paminklo vietoje, antra – pilies gynybinės sienos PV dalyje (dirbo archeologai Gintaras Abaravičius ir Gintautas Rackevičius).

Tirta perkasa į R nuo Valdovų rūmų PR kampo (dirbo Daiva Steponavičienė ir Ėrika Striškienė).

Darbai, susiję su Gedimino kalno tvirtinimu ir statybomis, buvo pavesti Gintautui Rackevičiui.

Leidimas tirti išduotas tyrimų grupės vadovo Vytauto Urbanavičiaus vardu, tačiau dienoraščius rašė skirtingose perkasose dirbę minėti jaunosios kartos archeologai, konsultuojami Pilių tyrimo centro Archeologijos skyriaus vadovo Adolfo Tautavičiaus. Kiekvienas autorius tyrinėjimų medžiagą pateikia individualiai.